

40 HADİSTE SAĞLIK, HASTALIK VE TEDAVİ

بِسْمِ اللَّهِ
الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

**T.C. CUMHURBAŞKANLIĞI
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI**

Yayın Yönetmeni: **Dr. Fatih KURT**

Yayın Koordinatörü: **Bünyamin KAHRAMAN**

Hazırlayan: **Prof. Dr. Bünyamin ERUL**

Grafik & Tasarım: **Ali YÜCEER**

Tashih: **Mustafa ÇOBAN**

© Diyanet İşleri Başkanlığı

İletişim

Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü

Basılı Yayınlar Daire Başkanlığı

Tel: [0 312] 295 72 93 - 94 Faks: [0 312] 284 72 88

e-posta: diniyayinlar@diyanet.gov.tr

40 HADİSTE SAĞLIK, HASTALIK VE TEDAVİ

A decorative frame with a light blue background and a dark blue border. The border is composed of a repeating geometric pattern. The frame is centered horizontally and has a white background. The word "SAĞLIK" is written in the center in a dark blue, serif font. The frame is flanked by decorative elements on both sides, consisting of a small square with a geometric pattern, a curved line, and a horizontal line extending outwards.

SAĞLIK

- 1 -

نِعْمَتَانِ مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ:
الصِّحَّةُ وَالْفَرَاغُ

Şu iki nimet konusunda insanların çoğu
aldanmıştır: Sıhhat ve boş vakit.

(Buhârî, Rikâk 1)

- 2 -

سَلُوا اللَّهَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فَإِنَّ أَحَدًا لَمْ يُعْطَ بَعْدَ
الْيَقِينِ خَيْرًا مِنَ الْعَافِيَةِ.

Allah'tan affedilmeyi ve afiyette olmayı dileyiniz. Çünkü hiç kimseye sağlam imandan sonra afiyetten daha hayırlı bir şey verilmemiştir.

(Tirmizî, Daavât 105)

- 3 -

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ،
اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي دِينِي وَدُنْيَايَ
وَأَهْلِي وَمَالِي

Allahım! Sen'den dünyada ve âhirette
afiyet dilerim. Allahım! Sen'den dinimde,
dünyamda, ailemde ve malımda
af ve afiyet dilerim.

(Ebû Dâvûd, Edeb 101)

- 4 -

اَغْتَنِمْ خَمْسًا قَبْلَ خَمْسٍ: سَبَابَكَ قَبْلَ هَرَمِكَ ،
وَصِحَّتَكَ قَبْلَ سَقَمِكَ، وَغِنَاءَكَ قَبْلَ فَقْرِكَ، وَفَرَاغَكَ
قَبْلَ شُغْلِكَ، وَحَيَاتَكَ قَبْلَ مَوْتِكَ

Beş şey gelip çatmadan evvel şu beş şeyi ganimet bil: Yaşlılığından evvel gençliğini, hastalığından evvel sağlığını, fakirliğinden evvel zenginliğini, yoğunluğundan evvel boş vaktini, ölmenden evvel de hayatını.

(Hâkim, Müstedrek, IV. 341)

- 5 -

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَنَفَّسُ فِي
الشَّرَابِ ثَلَاثًا، وَيَقُولُ: إِنَّهُ أَرْوَى وَأَبْرَأُ وَأَمْرَأُ

Allah Rasulü (s.a.s.) herhangi bir şey içtiği zaman üç nefeste içer ve şöyle derdi: “Bu şekilde içmek daha doyurucu, daha sağlıklı ve daha faydalıdır.”

(Müslim, Eşribe 123)

- 6 -

كُلُّ سُلَامَى مِنَ النَّاسِ عَلَيْهِ صَدَقَةٌ،
كُلَّ يَوْمٍ تَطْلُعُ فِيهِ الشَّمْسُ

İnsanlar, güneşin doğduğu her gün,
(vücutlarında bulunan) her bir kemikten
dolayı bir sadaka (iyilik) yapmalıdır.

(Buhârî, Sulh 11)

A decorative frame with a light blue background and a dark blue border. The border consists of a solid outer line and a dotted inner line. The frame is flanked by ornate, symmetrical scrollwork on both sides, which includes a central square motif with a cross-like pattern. The word "TEDAVİ" is centered within the frame in a dark blue, serif font.

TEDAVİ

- 7 -

يَا عِبَادَ اللَّهِ تَدَاوُوا فَإِنَّ اللَّهَ لَمْ يَصْعُدَاءِ إِلَّا
وَضَعَ لَهُ شِفَاءً

Ey Allah'ın kulları, tedavi olunuz.
Çünkü Allah her bir hastalığın şifasını da
yaratmıştır.

(Tirmizî, Tıb 24)

- 8 -

إِنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ الدَّاءَ وَالذَّوَاءَ، وَجَعَلَ لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءً
فَتَدَاوُوا وَلَا تَدَاوُوا بِحَرَامٍ

Allah, hem derdi hem de devayı yaratmış
ve her derdin bir de devasını vermiştir.
Şu hâlde tedavi olun ama haram olan
şeylerle tedavi olmayın.

(Ebû Dâvûd, Tıb 11)

- 9 -

لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءٌ، فَإِذَا أُصِيبَ دَوَاءُ الدَّاءِ بَرَأَ
بِإِذْنِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

Her derdin bir devası vardır.
İlaç, hastalığa denk geldiğinde
Yüce Allah'ın izniyle hasta iyileşir.

(Müslim, Selam 69)

- 10 -

حَصِّنُوا أَمْوَالَكُمْ بِالزَّكَاةِ، وَدَاوُوا مَرَضَاتِكُمْ
بِالصَّدَقَةِ، وَأَعِدُّوا لِلْبَلَاءِ الدُّعَاءَ

Mallarınızı zekatla koruyunuz.
Hastalarınızı sadaka ile tedavi ediniz.
Belaları da dua ile karşılayınız.

(Taberâni, el-Mu'cemu'l-Kebîr, no: 10196)

- 11 -

مَنْ تَطَبَّبَ، وَلَا يُعْلَمُ مِنْهُ طِبٌّ، فَهُوَ ضَامِرٌ

Kim bilgisi olmadığı hâlde doktorluğa
kalkırsa, sebep olacağı zararı öder.

(Ebû Dâvûd, Diyât 23)

A decorative frame with a double-line border, the inner line being a dotted pattern. The frame has rounded corners and is flanked by ornate, symmetrical flourishes on both sides. The word "HASTALIK" is centered within the frame in a blue, serif, all-caps font.

HASTALIK

- 12 -

إِنَّ الْمُؤْمِنَ إِذَا أَصَابَهُ السَّقَمُ ثُمَّ أَعْفَاهُ اللَّهُ
مِنْهُ كَانَ كَفَّارَةً لِمَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِهِ
وَمَوْعِظَةً لَهُ فِي مَا يَسْتَقْبِلُ

Allah, hastalanan bir mümine şifa
verdiğinde; bu onun geçmiş günahlarına
kefaret, geleceği için de bir öğüt olur.

(Ebû Dâvûd, Cenâiz 1)

- 13 -

مَا أَحَدٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ يُصَابُ بِبَلَاءٍ فِي جَسَدِهِ
إِلَّا أَمَرَ اللَّهُ الْحَفَظَةَ الَّذِينَ يَحْفَظُونَهُ فَقَالَ: اكْتُبُوا
لِعَبْدِي فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ مِثْلَمَا كَانَ يَعْمَلُ مِنْ
الْخَيْرِ مَا كَانَ مَحْبُوسًا فِي وَثَاقِي

Vücutunda bir hastalığa yakalanan her Müslüman hakkında Allah, onu koruyan meleklerine şöyle emreder: “Bu kuluma, verdiğim hastalığa bağımlı kaldığı sürece her gün ve gece, (sağlığında) yapmakta olduğu iyiliklerin aynısını yazın.”

(Ahmed b. Hanbel, Müsned, II. 194)

- 14 -

إِذَا مَرِضَ الْعَبْدُ، أَوْ سَافَرَ، كُتِبَ لَهُ مِثْلُ مَا كَانَ
يَعْمَلُ مُقِيمًا صَحِيحًا

Bir kul, hasta olduğunda yahut yolculuğa çıktığında (yapamadığı amellerin ecri), mukim ve sağlıklı iken yaptığı ameller gibi kendisine yazılır.

(Buhârî, Cihad 134)

- 15 -

مَا مِنْ مُسْلِمٍ يُصِيبُهُ أَدَى، مَرَضٌ فَمَا سِوَاهُ،
إِلَّا حَطَّ اللَّهُ لَهُ سَيِّئَاتِهِ، كَمَا تَحْطُّ الشَّجَرَةُ وَرَقَهَا

Rahatsızlık, hastalık gibi başına sıkıntılar gelen her Müslümanın günahlarını Yüce Allah, tıpkı ağacın yapraklarını döktüğü gibi döker.

(Buhârî, Merdâ 13)

- 16 -

لَا يَتَمَنَّيَنَّ أَحَدُكُمْ الْمَوْتَ مِنْ ضُرِّ أَصَابِهِ،
فَإِنْ كَانَ لَا بُدَّ فَاعِلًا، فَلْيَقُلْ:
اللَّهُمَّ أَحْيِنِي مَا كَانَتِ الْحَيَاةُ خَيْرًا لِي، وَتَوَقَّئِي
إِذَا كَانَتِ الْوَفَاةُ خَيْرًا لِي

Kimse başına gelen bir sıkıntıdan dolayı ölümü dilemesin. İlla bir şey diyecekse söyle desin: Allahım! Benim için hayat daha hayırlıysa beni yaşat. Vefat daha hayırlıysa benim canımı al.

(Buhârî, Merdâ 19)

- 17 -

لَا تُكْرَهُوا مَرَضَكُمْ عَلَى الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ
فَإِنَّ اللَّهَ يُطْعِمُهُمْ وَيَسْقِيهِمْ

Hastalarınızı yeme ve içmeye zorlamayınız. Çünkü Allah onları yedirir ve içirir.

(İbn Mâce, Tıb 4)

The background of the page is a light blue color with a repeating geometric pattern of small, interconnected lines forming a star-like or floral motif. In the center, there is a white rectangular box with a blue border. The border consists of a solid blue line on the outside and a dotted blue line on the inside. The box is flanked by decorative blue elements: on the left, a horizontal line with a small square knot-like ornament and a curved bracket; on the right, a similar horizontal line with a square knot-like ornament and a curved bracket. The text "HASTA ZİYARETİ" is centered within the white box in a blue, serif font.

HASTA ZİYARETİ

- 18 -

أَطْعِمُوا الْجَائِعَ، وَعُودُوا الْمَرِيضَ، وَفُكُّوا الْعَانِي

Aç olanı doyurun, hasta olanı ziyaret
edin, esiri özgürlüğe kavuşturun.

(Buhârî, Merdâ 4)

- 19 -

حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ خَمْسٌ رَدُّ السَّلَامِ،
وَعِيَادَةُ الْمَرِيضِ، وَاتِّبَاعُ الْجَنَائِزِ،
وَإِجَابَةُ الدَّعْوَةِ، وَتَشْمِيتُ الْعَاطِسِ

Müslümanın Müslüman üzerindeki hakkı beştir: Selamı almak, hastayı ziyaret etmek, cenazeye katılmak, davete katılmak ve aksırana dua etmek.

(Buhârî, Cenâiz 2)

- 20 -

مَنْ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ وَعَادَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ
مُحْتَسِبًا بُوعِدَ مِنْ جَهَنَّمَ مَسِيرَةَ سَبْعِينَ خَرِيفًا

Kim güzelce abdest alır ve sevabını
Allah'tan umarak hasta olan
Müslüman bir kardeşini ziyaret ederse,
cehennemden yetmiş yıllık bir mesafe
kadar uzaklaştırılır.

(Ebû Dâvûd, Cenâiz 3)

- 21 -

إِذَا دَخَلْتَ عَلَى مَرِيضٍ، فَمُرَّهُ أَنْ يَدْعُوَ لَكَ؛
فَإِنَّ دُعَاءَهُ كَدُعَاءِ الْمَلَائِكَةِ

Bir hastanın yanına ziyaret için girdiğinde ondan sana dua etmesini iste. Çünkü onun duası, tıpkı meleklerin duası gibidir.

(İbn Mâce, Cenâiz 1)

- 22 -

مَنْ عَادَ مَرِيضًا، نَادَى مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ: طِبْتَ،
وَطَابَ مَمَشَاكَ،
وَتَبَوَّأَتْ مِنْ الْجَنَّةِ مَنْزِلًا

Kim bir hastayı ziyaret ederse, gökten bir (melek) şöyle seslenir: Çok iyi yaptın, ziyaretin çok makbule geçti, böylece cennette kendine bir ev hazırlamış oldun.

(İbn Mâce, Cenâiz 2)

- 23 -

إِذَا عَادَ الرَّجُلُ الْمَرِيضَ، خَاصَّ الرَّحْمَةَ
حَتَّى إِذَا قَعَدَ عِنْدَهُ قَرَّتْ فِيهِ

Kişi bir hastayı ziyaret ettiğinde rahmetin
içine dalar. Onun yanına oturunca
rahmet onun gönlüne yerleşir.

(Mâlik, Muvatta, Ayn 7)

- 24 -

مَنْ عَادَ مَرِيضًا لَمْ يَزَلْ فِي حُرْفَةِ الْجَنَّةِ
حَتَّى يَرْجِعَ

Her kim bir hastayı ziyaret
ederse, dönünceye kadar cennetin
meyveliginde dir.

(Müslim, Birr ve Sıla 40)

- 25 -

وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ
عَلَى مَرِيضٍ يَعُودُهُ فَقَالَ لَهُ
لَا بَأْسَ طَهُورٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ

Hız. Peygamber bir hastayı ziyaret etmek için girdiğinde ona şöyle derdi: “Fazla bir şeyin yok, geçmiş olsun! İnşallah bu hastalık (günâhlarını) temizleyicidir.”

(Buhârî, Menâkıb 25)

- 26 -

إِذَا دَخَلْتُمْ عَلَى الْمَرِيضِ فَنَفِّسُوا لَهُ فِي الْأَجْلِ
فَإِنَّ ذَلِكَ لَا يَرُدُّ شَيْئًا
وَهُوَ يَطِيبُ بِنَفْسِ الْمَرِيضِ

Hastanın yanına girdiğinizde iyileşip
yaşayacağı konusunda ona moral verin.
Çünkü bu, hiçbir şeyi önleyemezse de
onun gönlünü hoş eder.

(İbn Mâce, Cenâiz 1)

The image features a light blue background with a repeating geometric floral pattern. In the center, there is a white rectangular box with a decorative blue border. The text "HASTAYA OKUMA" is written in a blue, serif font within this box. The box is flanked by decorative blue elements that resemble stylized floral or scrollwork motifs.

HASTAYA OKUMA

- 27 -

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
إِذَا مَرِضَ أَحَدٌ مِنْ أَهْلِهِ نَفَثَ عَلَيْهِ بِالْمُعَوِّذَاتِ

Ailesinden biri hastalandığında Allah
Rasulü (s.a.s.), Nâs ve Felak Surelerini
okuyarak onun üzerine üflerdi.

(Müslim, Selam 114)

- 28 -

اللَّهُمَّ رَبَّ النَّاسِ، مُذِيبَ الْبَاسِ، اشْفِ أَنْتَ
الشَّافِي، لَا شَافِيَ إِلَّا أَنْتَ،
شِفَاءً لَا يُعَادِرُ سَقَمًا

Rasulullah (s.a.s.) hastaları ziyaret ettiğinde şöyle dua ederdi: “Ey insanların Rabbi olan ve sıkıntıları gideren Allahım! Şifa ver Sen, Sensin şifa veren. Yoktur Senden başka şifa veren. Öyle bir şifa ver ki, hastalıktan hiçbir eser kalmasın.”

(Buhârî, Tıb 38)

- 29 -

مَنْ عَادَ مَرِيضًا لَمْ يَحْضُرْ أَجَلُهُ فَقَالَ عِنْدَهُ سَبْعَ
مِرَارٍ أَسْأَلُ اللَّهَ الْعَظِيمَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ
أَنْ يَشْفِيكَ إِلَّا عَاقَاهُ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ الْمَرَضِ

Kim eceli gelmemiş bir hastayı ziyaret eder de onun yanında yedi defa, “Yüce Allah’tan, yüce arşın Rabbinden sana şifa vermesini dilerim.” diye dua ederse Allah onu bu hastalıktan kurtarır.

(Ebû Dâvûd, Cenâiz 8)

- 30 -

بِسْمِ اللَّهِ أَرْقِيكَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ يُؤْذِيكَ
مِنْ شَرِّ كُلِّ نَفْسٍ أَوْ عَيْنٍ أَوْ حَاسِدٍ
اللَّهُ يَشْفِيكَ بِسْمِ اللَّهِ أَرْقِيكَ

Cebrail (a.s.), rahatsızlanan Hz. Peygamber (s.a.s.)'e gelerek şöyle dua etmiştir: “Seni rahatsız eden her şeyden, her nefsin, her gözün ya da her hasetçinin şerrinden koruması için Allah’ın ismiyle sana okurum.”

(İbn Mâce, Tıb 36)

- 31 -

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
كَانَ يَقُولُ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبَرَصِ،
وَالْجُنُونِ، وَالْجُذَامِ،
وَمِنْ سَائِرِ الْأَسْقَامِ

Hız. Peygamber şöyle dua ederdi:
“Allah’ım! Alaca, cinnet, cüzzam ve her
türlü kötü hastalıktan sana sığınırım.”

(Ebû Dâvûd, Zekat 32)

A decorative frame with a repeating floral pattern in the background. The frame consists of a central rectangular box with rounded corners, outlined in a dotted blue line. This box is flanked by ornate, symmetrical flourishes that extend horizontally to the left and right edges of the page. The word "MUSİBETLER" is centered within the dotted box in a blue, serif font.

MUSİBETLER

- 32 -

عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ، إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ خَيْرٌ، وَلَيْسَ ذَاكَ
لِأَحَدٍ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ، إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَّاءٌ شَكَرَ، فَكَانَ
خَيْرًا لَهُ، وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَّاءٌ، صَبَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ

Müminin hâli ne hoştur! Her hâli kendisi için hayırlıdır ve bu durum yalnız mümine mahsustur. Başına güzel bir iş geldiğinde şükreder; bu onun için hayır olur. Başına bir sıkıntı geldiğinde ise sabreder; bu da onun için hayır olur.

(Müslim, Zühd 64)

- 33 -

إِذَا أَصَابَتْ أَحَدَكُمْ مُصِيبَةٌ فَلْيَقُلْ: إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ
رَاجِعُونَ، اللَّهُمَّ عِنْدَكَ أَحْتَسِبُ مُصِيبَتِي، فَاجِرْنِي
فِيهَا، وَأَبْدِلْ لِي بِهَا خَيْرًا مِنْهَا

Sizden birine bir musibet geldiğinde
şöyle desin: Biz Allah'tan geldik ve yine
O'na döneceğiz. Allah'ım! musibetimin
ecrini senden isterim, bana onun ecrini
ver ve bunu benim için daha
hayırlı olan ile değiştir.

(Ebû Dâvûd, Cenâiz 18)

- 34 -

الصَّبْرُ عِنْدَ الصَّدْمَةِ الْأُولَى

Sabır, musibetin başa geldiği ilk
anda yapılındır.

(Buhârî, Cenâiz 31)

- 35 -

مَنْ نَفَّسَ عَنْ مُؤْمِنٍ كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ الدُّنْيَا، نَفَّسَ
اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ

Kim bir müminin dünyalık sıkıntılarından birini giderirse, Allah da onun kıyamet günü sıkıntılarından birini giderir.

(Müslim, Zikir 38)

A decorative frame with a double-line border, the inner line being a dotted pattern. The frame has rounded corners and is flanked by ornate, symmetrical flourishes on both sides. The word "SALGIN" is centered within the frame in a blue, serif, all-caps font.

SALGIN

- 36 -

إِذَا سَمِعْتُمْ بِهِ بِأَرْضٍ فَلَا تَقْدَمُوا عَلَيْهِ ،
وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلَا تَخْرُجُوا فِرَارًا مِنْهُ

Bir yerde veba salgını çıktığını
işittiğinizde, oraya gitmeyiniz. Eğer
bu salgın sizin bulunduğunuz yerde
olmuşsa, ondan kaçmak için oradan
çıkmayınız!

(Buhârî, Tıb 30)

- 37 -

لَيْسَ مِنْ أَحَدٍ يَقَعُ الطَّاعُونَ، فَيَمُوتُ فِي بَلَدِهِ
صَابِرًا مُحْتَسِبًا، يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يُصِيبُهُ إِلَّا
مَا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ، إِلَّا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ شَهِيدٍ

Kim veba salgınına yakalanır da sabrederek ve kendisine ancak Allah'ın yazgısının geleceğine inanarak ve ecrini Allah'tan umarak beldesinde kalırsa ona tıpkı bir şehit ecri verilir.

(Buhârî, Enbiyâ 54)

- 38 -

لَا يُورَدُ الْمُمْرِضُ عَلَى الْمُصِحِّ

(Bulaşıcı) Hastalığı olan, sağlıklı olanın yanına yaklaşmasın.

(Müslim, Selam 104)

- 39 -

الْفَارُّ مِنَ الطَّاعُونَ كَالْفَارِّ مِنَ الرَّحْفِ

Salgının bulunduğu yerden kaçan,
savaştan kaçan gibidir.

(Ahmed b. Hanbel, Müsned, 41/74, no: 24528)

- 40 -

المَبْطُونُ شَهِيدٌ، وَالْمَطْعُونُ شَهِيدٌ

Karnındaki bir hastalık sebebiyle ölen,
(hükmî) şehittir. Salgın sebebiyle ölen de
(hükmî) şehittir.

(Buhârî, Tıb 30)

